

О. М. Трач,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права

УДК 347.956

ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ЗА НАСЛІДКАМИ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВОГО НАКАЗУ

Розкрито повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судовий наказ, досліджено підстави їх застосування, встановлено необхідність удосконалення норм, що їх регламентують. Розроблено підстави для відхилення апеляційної скарги та залишення судового наказу без змін. Запропоновано наділення апеляційних судів повноваженням на приведення судового наказу у відповідність до вимог, що висуваються до виконавчого документа. Додатково аргументується необхідність розширення підстав для скасування судового наказу. Наявність спору про право як підстава для скасування судового наказу може бути застосована лише у разі підтвердження його доказами. Обґрунтовано потребу визначення на законодавчому рівні процесуальної форми судового рішення, що постановляється у разі здійснення судами апеляційної інстанції повноваження на зміну судового наказу. Розроблено вимоги, що висуваються до змісту судового наказу апеляційного суду. Визначено необхідність виділення вступної, описової, мотивувальної, резолютивної частин судового наказу.

Ключові слова: повноваження суду апеляційної інстанції, апеляційна скарга, судовий наказ.

Ст. 307 ЦПК України визначає повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судовий наказ [1]. Незважаючи на їхній спектр, законодавець регламентує підстави застосування лише одного із них, зокрема скасування судового наказу апеляційним судом. Підстави настання інших правових наслідків, передбачених ст. 307 ЦПК України, не знайшли свого закріплення в цивільному процесуальному законодавстві. У ЦПК України недостатньо уваги приділено правовому регулюванню процесуального оформлення результатів розгляду апеляційної скарги на судовий наказ, вимогам, що висуваються до процесуальних документів, які відображають реалізацію апеляційними судами їх повноважень щодо перегляду судових наказів.

Це створює достатньо широкий простір для тлумачення судами апеляційної інстанції норм цивільного процесуального законодавства, їх порушення, що є неприпустимим при реалізації повноважень судами, оформленні правових наслідків перегляду судового наказу. У судовій практиці має місце не виправлення, а допущення судових помилок, які у певних випадках не зможуть виступати предметом перевірки в порядку касаційного провадження, так як судовий наказ, виданий апеляційним судом, не належить до об'єктів касаційного оскарження. Вичерпна регламентація підстав застосування повноважень за наслідками розгляду апеляційної скарги на судовий наказ унеможливить допущення зловживань ними з боку апеляційних судів.

Результати розгляду апеляційної скарги на судовий наказ, застосування визначених законом повноважень апеляційного суду повинні відображатись у

відповідній формі судового рішення. Належне визначення останньої в ЦПК України є складовою забезпечення вирішення судами апеляційної інстанції необхідного кола питань у процесі перегляду судового наказу, ухвалення за його наслідками відповідного судового рішення, виступає гарантією його законності та обґрунтованості.

Разом з тим як підстави застосування повноважень суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної карги на судовий наказ, так і їх відображення у відповідній процесуальній формі судового рішення потребують удосконалення. Слід зазначити, що окремі аспекти означеної проблематики, висвітлювались такими вченими-процесуалістами, як В. І. Бобриком, К. В. Гусаровим [2; 3], проте комплексного їх дослідження в науковій літературі не проводилось.

Неповнота правової регламентації підстав застосування окремих повноважень апеляційних судів за наслідками розгляду апеляційних скарг на судовий наказ, процесуального оформлення окремих із них, значущість для правозастосовчої діяльності обумовлюють потребу їх дослідження. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: дослідження повноважень, якими наділений апеляційний суд за наслідками розгляду скарги на судовий наказ, підстав їх застосування; з'ясування можливості наділення апеляційних судів повноваженням на приведення судового наказу у відповідність до вимог, що висуваються до виконавчого документа; визначення вимог, що висуваються до процесуального документа, яким оформлюється повноваження суду апеляційної інстанції на зміну судового наказу; розробка пропозицій щодо удосконалення цивільного процесуального законодавства.

Відповідно до п. 1 ч. 3 ст. 307 ЦПК України за наслідками розгляду скарги на судовий наказ апеляційний суд має право постановити ухвалу про відхилення апеляційної скарги і залишення судового наказу без змін. Проте, як зазначалось, ЦПК України не визначає підстав застосування вказаного повноваження. На думку В. І. Бобрика, при визначенні підстав для застосування цього повноваження суд, враховуючи відсутність спеціальних правил, має керуватися загальними нормами, закріпленими в ст. 308 ЦПК України "Підстави для відхилення апеляційної скарги і залишення рішення без змін" [2, с. 191–192]. Зазначені міркування є прийнятними лише у тому випадку, якщо автор виходив із положень п. 22 Постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23 грудня 2011 р. "Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження" [4], відповідно до яких судовий наказ, будучи особливою формою судового рішення, може бути оскаржений за правилами оскарження рішення суду, однак які, на нашу думку, не відповідають чинному ЦПК України, про що зазначалось у попередніх публікаціях.

Слід зазначити, що підстави застосування повноваження щодо відхилення апеляційної скарги і залишення відповідного виду судового рішення (рішення, ухвали, судового наказу) не регламентуються загальною нормою ЦПК України, а визначаються ст. 308 щодо апеляційної скарги на рішення, ст. 312 — стосовно скарги на ухвалу. Із змісту вказаних норм випливає, що апеляційні скарги підлягають відхиленню, якщо вказані процесуальні документи постановлені з додержанням вимог закону, як матеріального, так і процесуального. Разом з тим при визначенні підстав для відхилення апеляційної скарги і залишення рішення без змін законодавець зазначає про те, що "не може бути скасоване правильне по суті і справедливе рішення суду з одних лише формальних міркувань". Очевидно, що з таких же міркувань не може бути скасовано й ухвалу суду, проте закріпивши підстави для відхилення скарги на ухвалу суду в окремій нормі (п. 1 ч. 1 ст. 312 ЦПК України), він фактично визначив ч. 2 ст. 308 ЦПК України спеціальною нормою, що є, на нашу думку, неправильним. Зміст вказаних положень повинен поширювати свою дію й на судовий наказ. Проте їх формулювання, на нашу думку, потребують уточнення. Вказаний висновок випливає із висловлених у науковій літературі поглядів. Так, слід погодитись із точкою зору С. Я. Фурси, що

законодавець не дає визначення понять “правильне рішення”, “справедливе рішення” [5, с. 815]. В. І. Тертишніков зауважує, що ці поняття в ЦПК України вживаються надзвичайно рідко. Він вважає, що такими є ті рішення, які обґрунтовані і при ухваленні яких порушення норм права не вплинули на кінцеві висновки суду першої інстанції, який ухвалив правильне по суті та справедливе рішення [6, с. 348–349]. Вважаємо, що законодавець, застосувавши таку правову категорію, як “правильне рішення”, повинен був розкрити її зміст. Щодо справедливості, то посилання на таку властивість рішення у ст. 308 ЦПК України є, на нашу думку, невдалим, оскільки вимогами, що висуваються ЦПК України до рішення суду, є його законність та обґрунтованість. Застосування вказаної категорії здійснено без врахування дії в цивільному процесі принципів змагальності, формальної істини.

Разом з тим вважаємо, що спеціальні підстави повинні бути встановлені для відхилення апеляційної скарги на судовий наказ. При їх визначенні слід врахувати, що об'єктом апеляційного оскарження може виступати як судовий наказ, виданий за наслідками розгляду заяви про його видання, так і судовий наказ, виданий за результатами розгляду заяви про його скасування. Тому вважаємо, що суд відхиляє апеляційну скаргу на вказані процесуальні документи і залишає їх без змін у разі правильного застосування судом першої інстанції норм матеріального права, не порушення ним норм процесуального права.

При визначенні підстави застосування вказаних повноважень слід враховувати також вимоги, що висуваються до змісту судового наказу та відрізняють його від змісту рішення суду, зокрема відповідність першого вимогам, що ставляться до виконавчого документа Законом України “Про виконавче провадження” [7]. Їх невиконання виступає одночасно як порушенням вимог ст. 103 ЦПК України, так і спеціального закону. Однак вони не повинні тягнути за собою скасування судового наказу чи його зміну, оскільки не підпадають під підстави застосування вказаних повноважень. На нашу думку, вони можуть усунути судом апеляційної інстанції, як з його ініціативи, так і за ініціативи осіб, які беруть участь у справі, при реалізації повноважень щодо відхилення апеляційної скарги. Порядок їх усунення не регламентовано ЦПК України. Разом з тим їх недотримання є підставою для відмови у відкритті виконавчого провадження. ЦПК України у ст. 369 регламентує процедуру оформлення виконавчого листа, виправлення помилки в ньому, проте не визначає її щодо судового наказу. Проте ми вважаємо, що така процедура стосовно судового наказу повинна бути відмінною від виконавчого листа, що обумовлюється сутністю наказного провадження, правовою природою та змістом судового наказу. Внесення зазначених змін спрямоване й на оперативність забезпечення права осіб, які беруть участь у справах наказного провадження, на примусове виконання судового наказу, підвищення ефективності процедури його перегляду в апеляційному порядку, так як не потрібно буде, на відміну від встановленої процедури щодо виконавчого листа, що видається на рішення суду, очікувати повернення справи із суду апеляційної інстанції до суду першої інстанції з метою приведення останнім вказаного процесуального документа у відповідність до вищенаведеного Закону.

Дійшовши висновку про необхідність відхилення апеляційної скарги на судовий наказ, суд апеляційної інстанції не повинен залишити без уваги жодного доводу скарги. Відповідно до ч. 2 ст. 315 ЦПК України при відхиленні апеляційної скарги суд апеляційної інстанції повинен в ухвалі зазначити мотиви її відхилення. Мотиви щодо відхилення апеляційної скарги повинні бути ретельно аргументовані, підтвержені матеріалами справи. Вони повинні спиратись на докази, наявні в справі, перевірені, досліджені в суді апеляційної інстанції, та нові докази, подані відповідно до ч. 3 ст. 295 ЦПК України. У разі виявлення помилок, які не виступають підставою для скасування рішення, суд повинен обґрунтувати в ухвалі неістотність допущених порушень.

Отже, главу 1 “Апеляційне провадження” ЦПК України слід доповнити новою статтею такого змісту:

“Стаття 309². Підстави для відхилення апеляційної скарги і залишення судового наказу без змін

Суд відхиляє апеляційну скаргу і залишає судовий наказ без змін, якщо визнає, що суд першої інстанції видав судовий наказ за наслідками розгляду заяви про його видання, наслідками розгляду заяви про його скасування, правильно застосувавши норми матеріального права, не порушивши норм процесуального права.

Недопускається скасування судового наказу з формальних міркувань.

Недопускається скасування судового наказу в разі його невідповідності вимогам виконавчого документа, встановленим Законом України “Про виконавче провадження”.

Відхиляючи апеляційну скаргу і залишаючи судовий наказ без змін, суд апеляційної інстанції повинен перевірити відповідність його вимогам виконавчого документа. Встановивши порушення судом першої інстанції ч. 2 ст. 103 ЦПК України апеляційний суд усуває їх”.

Відповідно до ст. 304 ЦПК України апеляційний суд має право постановити ухвалу про скасування судового наказу та роз’яснити, що заявлені стягувачем вимоги можуть бути розглянуті в позовному провадженні з дотриманням загальних правил щодо пред’явлення позову. Як випливає із змісту п. 2 ч. 3 ст. 304 ЦПК України, скасування судового наказу обумовлюється встановленням судом апеляційної інстанції спору про право, що виступає характерною ознакою позовного провадження й наявністю якого є несумісною із наказним провадженням. Разом з тим відповідно до ст. 309¹ ЦПК України єдиною підставою для скасування судового наказу виступає відсутність між стягувачем та боржником спірних правовідносин, на основі яких була заявлена вимога, за якою може бути видано судовий наказ. Отже, при визначенні підстави скасування судового наказу відсутня вказівка на наявність спору про право. У зв’язку із цим, у науковій літературі слушно зазначалось В. І. Бобриком, що, з огляду на судову практику, а також те, що наявність спору про право не завжди означає відсутність між стягувачем та боржником спірних правовідносин, на основі яких була заявлена вимога, віднесення спору про право до підстав для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу необхідно ч. 1. ст. 309¹ ЦПК України доповнити ще однією підставою для скасування апеляційним судом судового наказу — “якщо апеляційний суд встановить наявність між сторонами спору про право” [2, с. 191].

Разом з тим слід на законодавчому рівні визначити вказане поняття. Як зазначають С. Я. Фурса та Є. І. Фурса, важко говорити про те, що суд буде здатен встановити наявність спору про право, якщо цей термін не сформульовано [5, с. 366]. Це обумовлюється, на нашу думку, й відсутністю у науковій літературі єдності підходів до встановлення його сутності.

М. І. Балюк, Д. Д. Луспеник вказують, що під спором про право розуміють опір, перешкоди у здійсненні цивільного права, які згідно із законом можуть бути усунені за допомогою суду. На їхню думку, перешкоди можуть бути пов’язані також і з тим, що в добровільному порядку зобов’язана особа не виконує своїх обов’язків, а тому реалізація права уповноваженої особи є можливою у примусовому порядку [8, с. 224]. Вважаємо, що вказані твердження не відповідають сутності спору про право та виступають однією із ознак наказного провадження. Так, наприклад, у порядку цього виду цивільного судочинства розглядаються вимоги про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати, отже, роботодавець не виконує обов’язку щодо оплати праці працівника — виплати заробітної плати, у зв’язку з чим працівник вимушений звернутися до суду про примусове стягнення коштів.

Слід погодитись із вищенаведеними авторами, що у контексті наказного провадження як спір про право слід розуміти поведінку особи, до якої звертається

заявник з вимогою, щодо оспорювання підстав, розміру вимог, доказів, які їх підтверджують [8, с. 224]. На їхню думку, наявність спору про право виникає у тому разі, коли одна сторона стверджує про наявність у неї відповідного права, а інша — про його відсутність. Однак вважаємо, що для встановлення судом спору про право лише тверджень сторін недостатньо, вони повинні бути належним чином обґрунтовані, підтвержені доказовою базою.

У п. 9 Постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 14 від 23 грудня 2011 р. “Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження” висвітлено випадки, які вказують на наявність спору про право, що є підставою для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу [4]. Проте розкриття сутності вказаного поняття не має нормативного характеру. Крім того, воно стосується передумов його встановлення лише на стадії відкриття наказного провадження, у той час як враховуючи специфіку видачі судового наказу, процедури, що йому передують, суд не завжди в силу особливостей цього виду провадження може встановити на цих стадіях процесу наявність спору про право.

Вважаємо, що законодавець у ЦПК України повинен визначити механізми з’ясування наявності спору про право при перегляді судового наказу в разі виникнення сумнівів щодо достовірності документів, їх фальшивості, на підставі яких було видано судовий наказ. Наслідком їх підтвердження може виступати встановлення відсутності документів, що обґрунтовують наявність у заявника суб’єктивного права, його порушення.

За результатами розгляду апеляційної скарги апеляційний суд наділяється також повноваженням змінити судовий наказ. Разом з тим законодавець не розкриває його зміст, не наводить у ЦПК України підстави для його застосування, не визначає процесуальний документ, яким вони оформлюються. Слід зазначити, що в науковій літературі, щоправда, стосовно такого різновиду судового акта, як рішення суду, висловлено широкий спектр поглядів щодо визначення правової категорії “зміна рішення суду” [8, с. 506–507; 9, с. 875]. Згідно з п. 19 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 р. № 18 “Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку” апеляційний суд ухвалює рішення про зміну рішення суду першої інстанції у випадку, якщо помилки у неправильному рішенні можливо усунути без його скасування, не змінюючи суть рішення, і вони стосуються окремих його частин [10]. Вважаємо, що вказані положення можуть застосовуватись щодо зміни судового наказу.

Враховуючи те, що зміна того чи іншого процесуального документа стосується лише певних його частин, вона повинна оформлятися, на нашу думку, шляхом поставлення того ж різновиду судових рішень, до якого вносяться такі зміни, тобто у разі застосування судом апеляційної інстанції правових наслідків, передбачених п. 3 ч. 3 ст. 307 ЦПК України, він повинен видавати судовий наказ. Проте глава 1 розділу V “Апеляційне провадження” ЦПК України не містить таких положень. Відповідно до ст.ст. 307, 313, 314 ЦПК України суд апеляційної інстанції постановляє лише два види судових рішень: рішення та ухвали. У зв’язку із цим, у судовій практиці має місце зміна судового наказу шляхом ухвалення рішення. Наприклад, Апеляційним судом Сумської області було ухвалено рішення за результатами розгляду цивільної справи за апеляційною скаргою ОСОБА_1 на судовий наказ від 5 вересня 2011 р. та на ухвалу Ковпаківського районного суду м. Суми від 17 лютого 2012 р. про відмову у задоволенні заяви про скасування судового наказу від 5 вересня 2011 р. у справі за заявою товариства з обмеженою відповідальністю “С.” про видачу судового наказу про стягнення з ОСОБА_1 заборгованості за теплопостачання в сумі 6 408 грн. [11].

Ухвалення рішення суду за результатами перегляду апеляційної скарги на судовий наказ суперечить правовій природі останнього. Він характеризується низкою відмінних рис, що обумовило його віднесення до самостійного виду судових рішень.

Законодавча прогалина фактично змушує суди апеляційної інстанції постановляти за результатами розгляду апеляційної скарги на судовий наказ той процесуальний документ, вимоги до якого закріплені главою 1 розділу V “Апеляційне провадження” ЦПК України. Можливість ухвалення іншого виду судових рішень (тобто судового наказу) не передбачена, відсутні й вимоги, що висувуються до його змісту. Разом з тим буквально застосування положень ст. 316 ЦПК України породить виникнення низки проблемних питань. Окремих вимог до його змісту неможливо дотримуватись з урахуванням комплексного аналізу положень цивільного процесуального законодавства.

Буквальне застосування в судовій практиці вищенаведених процесуальних норм фактично змінює їх зміст, сприяє формуванню неправильного усвідомлення інших положень ЦПК України, що пов’язані з процесуальними наслідками розгляду апеляційних скарг, наприклад, можливості реалізації права касаційного оскарження щодо судового наказу. Так, ухвалюючи вищенаведене рішення за наслідками розгляду апеляційної скарги на судовий наказ з метою застосування повноважень на його зміну, суд у резолютивній частині вказаного процесуального документа вказав: “Рішення набирає законної сили з моменту його проголошення і може бути оскаржене в частині зміни судового наказу в касаційному порядку безпосереднього до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ протягом двадцяти днів з дня набрання ним законної сили” [11], у той час як у ст. 324 ЦПК України відсутнє посилання на судовий наказ як об’єкт касаційного оскарження.

Наведене, на нашу думку, зумовлює необхідність внесення змін до глави 1 розділу II ЦПК України та доповнення її новою статтею “Зміст судового наказу апеляційного суду”. Вимоги, яким має відповідати вказаний процесуальний документ, повинні базуватись не лише на реквізитах, що висувуються до змісту судового наказу, що видається судом першої інстанції, а й враховувати специфіку процедури його перегляду судом першої інстанції, процесуальну діяльність суду та учасників процесу в апеляційному провадженні.

Необхідно також визначитись на законодавчому рівні щодо структури вказаного процесуального документа. Слід зазначити, що в науковій літературі, щоправда, стосовно структури судового наказу, що видається за результатами розгляду відповідної заяви судами першої інстанції, відсутня єдність поглядів. Як зазначають Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, Н. Ю. Голубева [12, с. 175] судовий наказ складається лише із вступної та резолютивної частини. Такої ж позиції дотримується С. Я. Фурса, Є. І. Фурса [5, с. 359], В. М. Кравчук, О. І. Угриновська [13, с. 322], вказуючи на відсутність у ньому описової та мотивувальної частин. Вони зазначають, що аналіз представлених письмових доказів у встановлених на їх основі правовідносин у судовому наказі не відображається. На думку В. І. Бобрика, вказаний процесуальний документ містить і мотивувальну частину, в якій зазначається закон, на підставі якого підлягають задоволенню заявлені вимоги [14, с. 238].

Структура та зміст судового наказу, що видається за результатами розгляду заяви про його скасування, також не визначені в ЦПК України. У структурі судового наказу апеляційного суду повинна відображатись процедура перегляду, її результати. У зв’язку із цим, на нашу думку, доречно в структурі судового наказу апеляційного суду виділяти чотири частини: вступну, описову, мотивувальну та резолютивну.

У вступній частині судового наказу апеляційного суду важливе значення набуває відображення повних імен (найменувань) осіб, які беруть участь у справі, а також їх місця проживання чи перебування (для фізичних осіб), місцезнаходження (для юридичних осіб). Зазначені реквізити судового наказу апеляційного суду будуть мати важливе значення для визначення місця виконання судового наказу, провадження щодо нього інших виконавчих дій.

Описова частина судового наказу повинна обов’язково містити дату видачі судом першої інстанції судового наказу, дату його одержання боржником, що

виступатиме, на нашу думку, однією із гарантій перевірки судом апеляційної інстанції дотримання нижчим судом строків його доведення до відома боржника. Ця частина повинна містити короткий зміст судового наказу, виданого за результатами розгляду заяви про його видачу. Зміст вказаного процесуального документа повинен наводитись незалежно від наслідків розгляду заяви про його скасування, тобто його зміни чи постановлення судом першої інстанції ухвали про залишення такої заяви без задоволення. У разі зміни судом першої інстанції судового наказу описова частина повинна розкривати як зміст зміненого судового наказу, так і зміст первісного судового наказу. На нашу думку, вони можуть одночасно виступати об'єктами апеляційного оскарження, оскільки особи, які беруть участь у справі, можуть вважати незаконними та необґрунтованими первісний та змінений судові накази.

Перегляд судових рішень судами апеляційної інстанції здійснюється у відповідних межах, тому ця частина судового наказу апеляційного суду повинна містити не лише зміст вимог, за якими було видано судовий наказ, а й вимоги та доводи, що містяться у поданих апеляційних скаргах, запереченнях на них. Вагоме значення при перегляді судового наказу мають і доводи осіб, які беруть участь у справі, проте не подали апеляційні скарги чи письмові заперечення. Тому такі також повинні бути наведені у вказаній частині судового рішення. Реалізація зазначених прав особами, які беруть участь у справі, виступає однією із гарантій всебічності перевірки судового наказу. Забезпечення здійснення процесуальних прав особами, які беруть участь у справі, в апеляційному провадженні набуває неабиякого значення у разі розгляду судом першої інстанції заяви про скасування судового наказу без належного повідомлення про це вказаних суб'єктів процесу.

Як зазначають Д. О. Фурсов, І. В. Харламова, судові рішення повинно бути мотивоване не по формі, а по суті [15, с. 463]. Обов'язок мотивувати рішення виступає однією із гарантій недопущення суддівського свавілля. Слід зазначити, що виокремлення мотивувальної частини цього процесуального документа має досить вагоме значення, оскільки обставини, встановлені судом з набранням судовим наказом законної сили, будуть преюдиційними (ст. 61 ЦПК України). Тому ця частина судового наказу апеляційного суду повинна містити посилання на обставини, встановлені судом першої інстанції при розгляді заяви про скасування судового наказу, що відповідно до ч.ч. 6, 7 ст. 105¹ ЦПК України проводиться за класичною формою процесу, обставини встановлені судом апеляційної інстанції при розгляді апеляційної скарги на судовий наказ, неоспorenі обставини.

Резолютивна частина судового наказу апеляційного суду повинна містити висновки апеляційного суду про зміну судового наказу, а також по суті вимог із обов'язковим зазначенням суми грошових коштів, які підлягають стягненню. Враховуючи положення чинного процесуального законодавства щодо відсутності в осіб, які беруть участь у справі, права касаційного оскарження судового наказу, вважаємо за необхідне роз'яснення вказаним суб'єктам їх права на перегляд вказаного процесуального документа у порядку провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Оскільки судовий наказ апеляційного суду виступає виконавчим документом, він повинен відповідати вимогам Закону України "Про виконавче провадження" [7].

Отже, ЦПК України слід доповнити новою статтею 316¹ "Зміст судового наказу апеляційного суду" та викласти її у такій редакції:

"1. Суд апеляційної інстанції видає судовий наказ у випадку реалізації повноважень, передбачених пунктом 3 частини третьої статті 307 цього Кодексу.

2. Судовий наказ апеляційного суду складається з:

1) вступної частини із зазначенням:

дати та місця видачі судового наказу;

найменування суду;

номера справи;

прізвищ та ініціалів головуючого і суддів (із вказівкою на суддю-доповідача);

прізвища та ініціалів секретаря судового засідання;
найменування справи та повних імен (найменувань) осіб, які беруть участь у справі, їх місце проживання (перебування), місцезнаходження;

2) описової частини із зазначенням:

змісту вимог, за якими було видано судовий наказ;

найменування суду першої інстанції, що видав судовий наказ, номера справи, дати видачі судового наказу, дати отримання його боржником, прізвища та ініціалів судді; короткого змісту судового наказу, виданого за результатами розгляду заяви про його видачу;

найменування суду першої інстанції, що змінив судовий наказ, номера справи, дати зміни судового наказу, прізвища та ініціалів судді; короткого змісту судового наказу, виданого за результатами розгляду заяви про його скасування;

короткого змісту вимог апеляційної скарги;

меж розгляду справи;

узагальнених доводів особи, яка подала апеляційну скаргу;

короткого змісту поданих заперечень на апеляційну скаргу;

узагальнених доводів особи, яка подала заперечення на апеляційну скаргу;

узагальнених доводів інших осіб, які беруть участь у справі;

3) мотивувальної частини із зазначенням:

мотивів, на підставі яких суд апеляційної інстанції змінив судовий наказ;

встановлених судом першої інстанції при розгляді заяви про скасування судового наказу обставин, неоспорованих обставин, а також встановлених судом апеляційної інстанції обставин, визначених відповідно до них правовідносин;

назви статті, її частини, абзацу, пункту, підпункту закону, на підставі якого вирішено справу, та процесуального закону, яким суд керувався;

4) резолютивної частини із зазначенням:

висновку апеляційного суду про зміну судового наказу;

висновку апеляційного суду по суті вимог (із зазначенням суми грошових коштів, які підлягають стягненню);

розподілу судових витрат;

строку і порядку набрання судовим наказом законної сили;

права на його перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами, строку і порядку його здійснення;

строк пред'явлення судового наказу до виконання.

3. Судовий наказ має відповідати вимогам, що висуваються до виконавчого документа, встановленим Законом України "Про виконавче провадження".

Отже, правова регламентація повноважень суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судовий наказ, підстав їх застосування, належного процесуального оформлення потребує удосконалення.

Висвітленими аспектами не вичерпуються проблеми реалізації повноважень апеляційних судів. Одним із напрямів наукових пошуків у розрізі заявленої тематики є розширення спектра повноважень судів апеляційної інстанції, що й становитиме предмет подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [Текст] // ОВУ. — 2004. — № 16. — Ст. 1088.
2. Наказне провадження в цивільному процесі [Текст]: монограф. / за заг. ред. В. І. Бобрика. — К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України, 2011. — 203 с.
3. Гусаров, К. В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух [Текст]: монограф. / К. В. Гусаров. — Х. : Право, 2010. — 352 с.
4. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження : постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23.12.2011 р. № 14 [Електронний ресурс] Вищий спеціалізований суд України

- з розгляду цивільних і кримінальних справ. — URL : http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2011_rikpostanova_vid_23122011_roku_n_14_pro_praktiku_rozgljadu_sudami_zajav_u_porjadku_nakaznogo_provadzhen.html.
5. *Фурса, С. Я.* Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар [Текст] : [у 2 т.] / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса, С. В. Щербак ; за заг. ред. С. Я. Фурси. — К. : Видавець Фурса С. Я. ; КНТ, 2006. — Т. 1. — 2006. — 912 с. (Серія “Процесуальні науки”)
 6. *Тертишніков, В. І.* Цивільний процесуальний кодекс України : науково-практичний коментар [Текст] / В. І. Тертишніков. — Х. : Видавець ФО–П Вапнярчук Н. М., 2007. — 576 с.
 7. Про виконавче провадження : Закон України від 21.04.1999 р., у ред. Закону від 04.11.2010 р. № 2677–VI [Текст] // ВВР. — 2011. — № 19–20. — Ст. 142.
 8. *Балюк, М. І.* Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях). Коментарі, рекомендації, пропозиції [Текст] / М. І. Балюк, Д. Д. Луспенник. — Х. : Харків юридичний, 2008. — 708 с. — (Серія “Судова практика”).
 9. Курс цивільного процесу [Текст] : підручн. / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.] / за ред. В. В. Комарова. — Х. : Право, 2011. — 1352 с.
 10. Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 р. № 18 [Текст] // Вісник Верховного Суду України. — 2008. — № 11 (99). — С. 7–15.
 11. Рішення Апеляційного суду Сумської області від 03.04.2012 р. у справі № 2–с–147 [Електронний ресурс] Єдиний державний реєстр судових рішень. — URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/23957991>.
 12. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар [Текст] / за ред. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонов, Н. Ю. Голубевої. — К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. — 648 с.
 13. *Кравчук, В. М.* Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України [Текст] / В. М. Кравчук, О. І. Угриновська. — К. : Істина, 2006. — 944 с.
 14. Цивільний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар [Текст] / С. С. Бичкова, Ю. В. Білоусов, В. І. Бірюков та ін. ; за заг. ред. С. С. Бичкової. — К. : Атіка, 2008. — 840 с.
 15. *Фурсов, Д. А.* Теория правосудия в кратком трехтомном изложении по гражданским делам [Текст] / Д. А. Фурсов, И. В. Харламов. — М. : Статут, 2009 — Т. 2: Гражданское судопроизводство как форма отправления правосудия. — 2009. — 599 с.

*Рекомендовано кафедрою цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 2 від 15 жовтня 2013 року)*

Надійшла до редакції 31.10.2013

Трач О. М. Полномочия суда апелляционной инстанции по результатам пересмотра судебного приказа

Раскрыто полномочия суда апелляционной инстанции по результатам рассмотрения апелляционной жалобы на судебный приказ, исследовано основания их применения, установлена необходимость усовершенствования норм, которые их регламентируют. Разработано основания для отклонения апелляционной жалобы и оставления судебного приказа без изменений. Предложено наделение апелляционных судов полномочием на приведение судебного приказа в соответствие к требованиям, которые выдвигаются к исполнительному документа. Дополнительно аргументируется необходимость расширения оснований для отмены судебного приказа. Наличие спора о праве как основание для отмены судебного приказа может быть применено лишь в случае подтверждения его доказательствами. Обоснована потребность определения на законодательном уровне процессуальной формы судебного решения, которое постановляется в случае осуществления судами апелляционной инстанции полномочия по изменению судебного приказа. Разработано требования, которые выдвигаются к содержанию судебного приказа апелляционного суда. Определено необходимость выделения вводной, описательной, мотивировочной и резолютивной частей судебного приказа.

Ключевые слова: полномочия суда апелляционной инстанции, апелляционная жалоба, судебный приказ.

Trach, O. M. The Court of Appeal Authorities upon Revision of the Court Writ

The author reveals the court of appeal authorities upon revision of appeal to a court writ as well as the reasons for such authorities' implementation. The grounds for denial of appeal and remaining of the court writ in force are drafted. Certain authorities are suggested for the courts of appeal to be expanded with the aim of putting the court writ in accordance with the requirements for the executive documents. Additionally it is argued the necessity for expanding the grounds for the court writ cancellation. The presence of the dispute as a reason for court writ cancellation can be applied only upon confirmation by the due evidences. The necessity of definition of procedural form of court writ on the legislative level is grounded, to be issued by the court of appeal in case of changing the court writ by the latter. The requirements for the content of the court writ are drafted. The need of separation of the descriptive, reasoning and operative parts of the court writ is defined.

Keywords: *the court of appeal authorities, the appeal, court writ.*

